

ЕВОЛЮЦІЯ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА В УМОВАХ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА

**ВИННИК Ганна Олегівна - аспірант Львівського державного університету
внутрішніх справ**

Освещено комплекс проблемных вопросов теоретического и практического характера по регламентации понятия специальной конфискации, как иной меры уголовно-правового характера в уголовном законодательстве Украины. На основании положений Уголовного Кодекса Украины исследована история законодательного решения обозначенной проблемы. Акцентировано внимание на положительном аспекте последних законодательных изменений, а также определены перспективы по усовершенствованию института конфискации имущества в уголовном праве Украины.

Ключові слова: конфіскація майна, спеціальна конфіскація, інші заходи кримінально-правового характеру.

Постановка проблеми

В умовах значних соціальних перетворень, спрямованих на побудову правової держави та громадянського суспільства в Україні, інститут спеціальної конфіскації майна в останні роки зазнає суттєвих змін та перетворень у підходах до його правової природи, сутності та значення. Сьогодні удосконалення інституту спеціальної конфіскації та його приведення у відповідність до Європейських стандартів та практик є одним із основних критеріїв запровадження безвізового режиму з Європейським Союзом. Разом з цим, незважаючи на очевидну необхідність прийняття законодавчих ініціатив з врегулювання існуючих у КК України норм про спеціальну конфіс-

кацію, процес удосконалення законодавчої регламентації інституту спеціальної конфіскації в Україні не є бездоганним та супроводжується критикою як зі сторони науково-експертного середовища, так і з боку практикуючих юристів.

Останні законодавчі зміни з питань удосконалення правової регламентації спеціальної конфіскації майна, як іншого заходу кримінально-правового характеру, які були внесені до Кримінального Кодексу України на підставі Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської Комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» №1019-VIII від 18.02.2016 року [1] дають підстави стверджувати, що дослідження питань, які стосуються окресленої проблематики, набувають нової актуальності.

Актуальність даної статті зумовлена не лише тим, що правова розробленість теми дослідження ґрунтується на кримінальному законодавстві, де були відсутні останні законодавчі зміни, а й тим, що у дослідженнях науковців конфіскація майна здебільшого розглядалася в аспекті вивчення питань конфіскації майна як виду покарання, а не як захід кримінально-правового ха-

рактеру. Через відсутність належного закріплення в нормах матеріального права кримінально-правового статусу спеціальної конфіскації, а пізніше удосконалення правової регламентації спеціальної конфіскації, без врахування та усунення численних законодавчих колізій та суперечностей, наукові дослідження щодо питань спеціальної конфіскації переважно зводилися до вивчення правової природи цього явища та рекомендацій щодо вдосконалення існуючого законодавства.

У науці кримінального права питання конфіскації майна загалом та інституту спеціальної конфіскації в тій чи іншій мірі досліджували такі вчені, як М.І. Бажанов, Н.О. Гуторова, М.І. Хавронюк, Г.М. Собко, В.М. Мельникова – Крикун, О.С. Пироженко. Проте, ґрунтовне наукове дослідження інституту спеціальної конфіскації як іншого заходу кримінально-правового характеру проведене з урахуванням усіх аспектів його правової природи в доктрині кримінального права України сьогодні відсутнє.

Мета дослідження полягає у спробі розглянути процес трансформації спеціальної конфіскації у вітчизняному кримінальному законодавстві з моменту правової регламентації цього інституту у кримінальному законодавстві України, проаналізувати останні прийняті Верховною Радою України законодавчі змін щодо удосконалення спеціальної конфіскації, а також на підставі проведеного правового аналізу запропонувати власні міркування відносно подальшого удосконалення вказаного інституту.

Виклад основного матеріалу

Правовий аналіз законодавчої регламентації такого явища як спеціальна конфіскація майна, на нашу думку, слід почати із термінологічного визначення загальновідомого поняття «конфіскація майна» (загальна конфіскація). Так, чинна ст. 59 КК України визначає, що конфіскацією майна (загальною конфіскацією) є примусове безоплатне вилучення у власність держави всього або частини майна, яке є особистою

власністю засудженого і призначається за тяжкі корисливі злочини лише як додаткове покарання і тільки у випадках, прямо передбачених у санкції статті, за якою кваліфіковане діяння засудженого. При цьому, конфіскації підлягає лише майно, яке є особистою власністю майна засудженого та його часткою у спільній власності. Не підлягають конфіскації предмети, які необхідні засудженому, членам його сім'ї та особам, що перебувають на його утриманні. Перелік майна, що не підлягає конфіскації, встановлюється законом України. [2]

Від конфіскації майна як виду покарання прийнято відрізнити так звану спеціальну конфіскацію. Так, у Науково-практичному коментарі до Кримінального кодексу України (2013р.) наголошується, що спеціальна конфіскація як особливий захід примусового характеру поширюється на предмети, що визнані речовими доказами за справою (ст. 98 КПК), і застосовуються на підставі ч. 9 ст. 100 Кримінально-процесуального Кодексу України [3]. За своєю суттю така спеціальна конфіскація не є видом покаранням, а є «інструментом розпорядження речовими доказами» та полягає у примусовому вилученні в дохід знарядь злочину, що належать обвинуваченому, а також грошей, цінностей, інших речей, нажитих злочинним шляхом [4, с. 192–193]. Водночас, спеціальною конфіскацією також називали конфіскацію майна, яка передбачається приписами санкцій окремих статей Особливої частини КК України, якими прямо передбачається застосування конфіскації конкретно визначеного у цих статтях майна, а саме конфіскацію предметів, знарядь, засобів вчинення відповідних злочинів (ст. ст. 159¹, 176, 177, 203-1, 203-2, 204, 216, 229, 240, 244, 246, 248, 249, 300, 321¹, 332, 332¹, 334, 369³ КК України) [5].

На законодавчому рівні термін «спеціальна конфіскація» був запроваджений Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» № 222-VII від 18 квітня 2013 р. [6]. Як наголошується у Пояснювальній

записці до проекту зазначеного Закону, необхідність ухвалення останнього зумовлена потребою приведення процедури спеціальної конфіскації майна та доходів, отриманих від корупційних діянь.

Для досягнення вказаної мети Розділ XIV Загальної частини Кримінального кодексу України отримав назву «Інші заходи кримінально-правового характеру» та об'єднав у собі кримінально-правові норми, що регламентують положення про інші заходи кримінально-правового характеру, в тому числі був доповнений ст.ст. 96-1 «Спеціальна конфіскація» та 96-2 «Випадки застосування спеціальної конфіскації», якими визначаються поняття спеціальної конфіскації, її предмет та порядок її застосування [7].

У первісному вигляді (за КК України у редакції Закону України № 222-VII від 18 квітня 2013 р.) спеціальна конфіскація полягала у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу [7].

Вказаним законом до санкцій низки статей Особливої частини КК України (із зміною назв деяких із них у зв'язку із вилученням терміну «хабар») включені положення, якими передбачено спеціальну конфіскацію (ст. 364 («Зловживання владою або службовим становищем»); ст. 366 («Службове підроблення»); ст. 368 («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою»); ст. 368² («Незаконне збагачення»); ст. 369 («Пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі»); ст. 369² («Зловживання впливом»). У новій редакції викладені і відповідні статті КПК України, якими регулюються питання застосування спеціальної конфіскації певного майна, зокрема процесуальний механізм її забезпечення [8, ст. 247].

Законом України № 1261-VII від 13.05.2014 року законодавець дещо удосконалив сформульоване раніше визначення спеціальної конфіскації, як іншого заходу кримінально-правового характеру та запропонував розглядати його як примусове

безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених цим Кодексом, за умови вчинення злочину, передбаченого статтею 354 та статтями 364, 364-¹, 365-², 368-369-² розділу XVII Особливої частини цього Кодексу, або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями» [7].

10 листопада 2015 року Верховна Рада України ухвалила новий Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні» № 770-VIII, з прийняттям якого сфера застосування спеціальної конфіскації як іншого заходу кримінально-правового характеру була суттєво розширена та змінено визначення самого поняття [9].

Згідно з новою редакцією ст. 96¹ КК України «Спеціальна конфіскація - це примусове безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей, у тому числі коштів, що знаходяться на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах, іншого майна, включаючи майно третіх осіб, у випадках, визначених цим Кодексом, за вчинення злочину, передбаченого статтями 146-150-¹, 152-156, 190-192, 198, 201, 209-212-¹, 222, 233, 255-260, 301-320, 354, 361-365-², 368-369-² цього Кодексу» [7].

Переходячи до правового аналізу чергових законодавчих змін щодо вдосконаленню інституту спеціальної конфіскації, доцільно, на нашу думку, зупинити свою увагу на тому, що закріплення у кримінальному законі позиції щодо розуміння спеціальної конфіскації, поряд із існуванням відповідних положень в окремих статтях Особливої частини КК України, які регулювали питання конфіскації предметів, знарядь, засобів вчинення відповідних злочинів, а також існування в КПК України положень про розпорядження речовими доказами не розв'язало, а лише посилювало існуючі суперечності щодо визначення правової природи спеціальної конфіскації. Серед теоретиків кримінально-правової

науки та практиків сформувалися декілька протилежних позицій відносно правової природи спеціальної конфіскації.

Одні автори, серед яких професор-М.І. Хавронюк [10, с.105–106],- Н.О. Гудорова [11, с. 392] висловлювалися про кримінально правову природу спеціальної конфіскації. Інші, до яких належать- М. І. Бажанов та І. П. Голосніченко [12, с. 334–335], Бурдін В.М. [13, с. 45–46],- Ф. М. Марчук і Л. А. Гарбовський [14, с. 39] обстоювали кримінально-процесуальну природу спеціальної конфіскації та наполягали на необхідності вилучення вказівок про спеціальну конфіскацію з санкцій статей Особливої частини КК України. Так, наприклад, відносно спеціальної конфіскації майна В. О. Навроцький зауважує: «Що ж до статті, яка регламентує конфіскацію майна (ст. 59 КК України), то в ній слід вказати, що так звана спеціальна конфіскація застосовується щодо злочинів будь-якого ступеня тяжкості. А ще краще інститут спеціальної конфіскації взагалі регламентувати в кримінально-процесуальному законодавстві, а в КК України передбачити лише загальну конфіскацію – як вид покарання» [15, 411]. Ю. В. Баулін також вважає, що правовий механізм спеціальної конфіскації майна повинен бути визначений у КПК України [16, 33]

Розглядаючи питання правової природи спеціальної конфіскації, окремі автори вказували на те, що по своїй суті вона є заходом безпеки, який спрямований на попередження і припинення порушення права або на припинення дій, що порушують (або здатні порушити) інтереси інших осіб, суспільства, держави, усунення передумов криміногенної ситуації, попередження вчинення такою особою нових суспільно небезпечних діянь, а також захист прав та інтересів суспільства і держави від суспільно небезпечних посягань з боку такої особи [17, с. 9–16].

Певна узгодженість у багаторічних обговореннях та наукових дискусіях з приводу визначення поняття та правової природи спеціальної конфіскації, на нашу думку, була досягнута з набранням чинності Закону України «Про внесення змін

до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської Комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» №1019-VIII від 18.02.2016 року. Фактично вказаний Закон надає спеціальній конфіскації чітко визначеного кримінально-правового статусу

Так, відповідно до вказаного Закону спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених цим Кодексом, за умови вчинення умисного злочину або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу, за які передбачене основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченого частиною першою статті 150, статтею 154, частинами другою і третьою статті 159¹, частиною першою статті 190, статтею 192, частиною першою статей 204, 209¹, 210, частинами першою і другою статей 212, 212¹, частиною першою статей 222, 229, 239¹, 239², частиною другою статті 244, частиною першою статей 248, 249, частинами першою і другою статті 300, частиною першою статей 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, статтею 363, частиною першою статей 363¹, 364¹, 365² цього Кодексу [1].

Таким чином, згідно з новою редакцією КК України спеціальна конфіскація як інший захід кримінально-правового характеру може бути застосована у випадках:

- 1). вчинення будь-якого умисного злочину, незалежно від ступеня його тяжкості;
- 2). вчинення суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального Кодексу, за які передбачено основне покарання у вигляді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

3). вчинення злочинів передбачених: ч.1 ст. 150 КК України (Експлуатація дитини); - ст. 154 КК України (Примушування до вступу у статевий зв'язок); ч.2,3 ст. 159¹ (Порушення порядку фінансування виборчої кампанії кандидата, політичної партії (блоку)); ч. 1 ст. 190 КК України (Шахрайство); ст. 192 КК України (Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою); ч. 1 ст. 204 КК України (Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів); ч.1 ст. 209¹ КК України (Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму); ч. 1 ст. 210 КК України (Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням); ч. 1 та ч. 2 ст. 212 КК України (Ухилення від сплати податків, зборів); ч. 1 та ч. 2 ст. 212¹ КК України (Відхилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування); ч. 1 ст. 222 КК України (Шахрайство з фінансовими ресурсами); ч.1 ст. 229 КК України (Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару); ч. 1 ст. 239¹ КК України (Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель); ч.1 ст. 239² КК України (Незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах); ч.2 ст. 244 КК України (Порушення законодавства про континентальний шельф України); ч.1 ст. 248 КК України (Незаконне полювання); ч.1 ст. 249 КК України (незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом); ч.1,2 ст. 300 КК України (Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію); ч.1. ст. 301 КК України (Ввезення, виготовлення, збут і розповсю-

дження порнографічних предметів); ч.1. ст. 302 КК України (Створення або утримання місць розпусти і звідництва); ч.1. ст. 310 КК України (Посів або вирощування снотворного маку); ч.1. ст. 311 КК України (Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів); ч.1. ст. 313 КК України (Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням); ч.1. ст. 318 КК України (Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів); ч.1. ст. 319 КК України (Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин); ч.1. ст. 362 КК України (Несанкціоновані дії з інформацією, яка обробляється в електронно-обчислюваних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї); ст. 363 КК України (Порушення правил експлуатації електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється); ч.1 ст. 363¹ КК України (Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку); ч.1. ст. 364¹ КК України (Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми); ч.1. ст. 365² КК України (Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги).

Крім того, вказаним Законом із санкцій статей 159¹, 176, 177, 203-1, 203-2, 204, 216, 229, 240, 244, 246, 248, 249, 300, 321¹, 332, 332¹, 334, 369³ Особливої частини КК України виключаються положення, які до

цього часу передбачали можливість застосування конфіскації предметів, знарядь, засобів вчинення цих злочинів [1].

Як бачимо, від моменту запровадження у КК України інституту спеціальної конфіскації майна як іншого заходу кримінально-правового характеру вказаний інститут потерпів суттєвих змін та перетворень, які полягають не лише у підході до законодавчого визначення поняття спеціальної конфіскації, а також торкнулися розширення сфери та порядку її застосування. Виключивши положення про конфіскацію предметів, знарядь, засобів вчинення відповідних злочинів із статей Особливої частини КК України та замінивши такий вид конфіскації на спеціальну конфіскацію законодавець фактично дозволив застосовувати спеціальну конфіскацію, як у випадках, коли санкція норми безпосередньо передбачає такий захід кримінально-правового характеру як спеціальна конфіскація, так і на підставі положень Загальної частини КК України, коли такий захід кримінально-правового характеру статтею Особливої частини КК не передбачений. Таке законодавче закріплення можливості застосування спеціальної конфіскації за вчинення практично будь-якого злочину, на нашу думку, означає наділення спеціальної конфіскації майна явно надмірною кримінальною репресією.

Останні законодавчі зміни, які зазнав інститут спеціальної конфіскації, на нашу думку, породжує нові дискусії з приводу правової природи спеціальної конфіскації як іншого заходу кримінально-правового характеру. Зокрема, актуалізується питання відмінності спеціальної конфіскації майна як іншого заходу кримінально-правового характеру від конфіскації майна як виду покарання, а також правова обумовленість збереження конфіскації майна як виду кримінального покарання. Гостроти набирає дискусія щодо доцільності виключення конфіскації майна із системи покарань, надання їй особливого правового статусу з обмеженням її застосування лише майном і предметами, пов'язаними із злочином, тобто визнання лише спеціальної конфіскації, але не як виду покарання, а лише як іншо-

го заходу кримінально-правового характеру (подібно до Литви, Естонії, Молдови, Росії.) [18, с.342].

Варто зазначити, що такий шлях трансформації інституту спеціальної конфіскації знаходить своє підтвердження у поглядах багатьох науковців, які, досліджуючи питання конфіскації майна як виду покарання виступають якщо не за повну відмову від цього інституту, то, принаймні, за зменшення його репресивності. [див. 19, с. 89; 20, с. 57-59; 21, ст. 40; 22, с. 230]. У будь-якому разі, з огляду на те, що законодавець наділив спеціальну конфіскація значно більшим ступенем репресивності, ніж це було раніше, з'ясування питань співвідношення спеціальної конфіскації як заходу кримінально-правового характеру із конфіскацією майна, як покарання обумовленість та доцільність виключення останнього з системи чинного КК України потребує окремого наукового дослідження.

Завершуючи, слід наголосити на тому, що в умовах стрімких законодавчих змін та перетворень актуалізується потреба теоретичного і практичного розроблення нових питань, присвячених вивченню інституту спеціальної конфіскації та трансформаційних процесів його вдосконалення. Незважаючи на позитивний аспект запровадження інституту спеціальної конфіскації в КК України, а також численні законодавчі спроби по його удосконаленню, окремі питання правової регламентації спеціальної конфіскації залишаються невирішеними, а деякі з них (відмова від застосування загальної конфіскації майна на користь впровадження положень про спеціальну) набувають нової актуальності. Вирішення цих проблем має значення не лише для уникнення помилок під час законодавчої регламентації спеціальної конфіскації, а й для правильного застосування кримінального закону та призначення справедливого заходу державного примусу з дотриманням при цьому прав і свобод людини і громадянина в нашій державі.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської Комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» №1019-VIII від 18.02.2016 року [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1019-viii>
2. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2015 р.: Офіц. текст. – К.:Алерта, 2015. -200с.
3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар [Текст]: у 2 т./за заг.ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І Тютюгіна. – 5-те вид., допов. –Х.: Право, 2013. – С. 235.
4. Карпов К. Н. Иные меры уголовно-правового характера как средство противодействия совершению преступлений : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / Карпов Кирил Николаевич. – Омск, 2010. – С. 186-187.
5. Кондра О. Проблеми правової природи «спеціальної конфіскації» у кримінально-правових санкціях / О. Кондра [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://radnuk.info/statii/558-kruminolog/15366-2011-01-23-02-03-02.html>
– Заголовок з екрану
6. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України (стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України) [Текст] : Закон України від 18 квітня 2013 р. №222-VII Офіц. Вісн. України. -2013. -№46.- Ст. 1629
7. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
8. В.І. Борисов, В.С. Батиргареєва. Інші кримінально-правові наслідки вчинення суспільно небезпечного діяння. Вісник Асоціації кримінального права України, 2013, №1(1), с. 247
9. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні» № 770-VIII від 10 листопада 2015р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/770-19>
10. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : моногр. /- М.І. Хавронюк. – К. : Юрисконсульт, 2006. – 1048 с.
11. Гуторова Н. О. Конфіскація майна як вид кримінального покарання: проблеми захисту прав людини / Н. О. Гуторова // Проблеми державотворення і захисту прав людини і громадянина в Україні: : матеріали ІХ регіональної наук.-практ. конф.,- м. Львів, 13–14 лютого 2003 р. – Львів, 2003. – С. 391–393.
12. Юридична енциклопедія : у 6 т. / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана ; редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. – Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 1998. – Т. 3: К–М. – 2001. – 792 с.
13. Бурдін В. М. Санкції окремих статей Особливої частини КК України потребують змін / В. М. Бурдін // Життя і право. – 2004. – № 4. – С. 44–51
14. Марчук Ф. М. Особливості застосування конфіскації майна / Ф. М. Марчук, Л. А. Гарбовський // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 7. – С. 32–39.
15. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації [навч. посібник] / В. О. Навроцький. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с
16. Баулін Ю. В. Тенденції розвитку сучасного кримінального права України /- Ю. В. Баулін // Питання боротьби зі злочинністю [збірник наук. праць] Випуск 12 / Ред. кол.: Ю. В. Баулін (голов. ред.) та ін. – Х.: Вид-во «Кроссроуд», 2006. – С. 23-35.
17. Горбачова І. М. Заходи безпеки в кримінальному праві (порівняльно-правовий аналіз) : автореф. дис. на здобут-

АНОТАЦІЯ

Висвітлено комплекс проблемних питань теоретичного та практичного характеру щодо регламентації поняття спеціальної конфіскації, як іншого заходу кримінально-правового характеру у кримінальному законодавстві України. На підставі приписів Кримінального кодексу України досліджено історію законодавчого розв'язання окресленої проблеми. Акцентовано увагу на позитивному аспекті останніх законодавчих змін, а також визначено перспективи удосконалення інституту конфіскації майна у кримінальному праві України.

SUMMARY

Article highlights the complex issues of theoretical and practical nature related to the legal regulation of definition "special confiscation as other events of criminal and legal character in criminal legislation of Ukraine. Based on analysis of regulations of Criminal Code of Ukraine the history of legislative solution of this problem is studied. Focused on positive aspect of last legislative changes and determined perspectives of improving the institute of confiscation of property in criminal law of Ukraine.

та наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право /- І. М. Горбачова. – Одеса, 2008. – 20 с.

18. А.О. Кличков Покарання у виді конфіскації майна за кримінальним законодавством України та інших країн: порівняльно-правовий аналіз. Міжнародний досвід. Науковий вісник національної академії внутрішніх справ, №3, 2013р. ст. 339-344

19. Бажанов М.І., Тацій В.Я. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник]/ М.І. Бажанов, В.Я. Тацій [за редакцією проф. М.І. Бажанова]. – К.: Юрінком Інтер. – Право, 2003. -480

20. Гуторова Н. Конфіскація майна за кримінальним правом України: проблеми та перспективи / Н. Гуторова, О. Шаповалова // Право України. – 2010. – № 9. – С. 56–65.

21. Собко Г. М. Шляхи вдосконалення додаткового покарання у вигляді конфіскації майна / Г. М. Собко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2010. – № 2. – С. 39, 40.

22. Пироженко О. С. Покарання, що обмежують майнові права засуджених, за кримінальним правом України : монографія / О. С. Пироженко ; за заг. ред. О. М. Литвинова ; Кримінологічна асоціація України. – Харків : НікаНова, 2012. – 294 с.